

Transkribering av avsnitt 8 av podden Upp på bordet

Maria Nordström:

Bekämpningen av den mycket smittsamma sjukdomen afrikansk svinpest har pågått sedan i september förra året i Västmanland. Det är hundratals personer som sedan dess har varit involverade för att bekämpa smittan. Sjukdomen drabbar vildsvin och tamgrisar och i många länder i Europa har den fått förödande konsekvenser. Vad händer i länder där man inte lyckas bekämpa sjukdomen? Vad är utmaningarna med att bekämpa den och vad är framgångsfaktorerna? Det ska vi prata om i det här avsnittet av Upp på bordet.

Välkomna till Upp på bordet, en podd om svensk livsmedelsförsörjning från Jordbruksverket. Det här är vårt avsnitt nummer två som handlar om afrikansk svinpest. Jag som pratar heter Maria Nordström och jag har med mig två gäster i studion. Välkommen hit Maria Cedersmyg. Du är smittskyddshandläggare och har arbetat mycket med Jordbruksverkets beredskapsplan för afrikansk svinpest.

Maria Cedersmyg:

Tack! Det stämmer.

Maria Nordström:

Välkommen också Katharina Gielen. Du är smittskyddschef på Jordbruksverket.

Katharina Gielen:

Det stämmer, tack!

Maria Nordström:

Maria, Sverige lägger mycket resurser på att bekämpa afrikansk svinpest. Varför gör vi det?

Maria Cedersmyg:

Det finns flera orsaker. För det första är det plågsamt för djuren. Det är en dödlig sjukdom som medför en period av lidande hos djuren. Det är en kostsam sjukdom att bekämpa och bli av med. Det är väldigt många parter som blir berörda om vi får ASF hos vildsvin, många fler parter än vad det är hos gris. Så därför är just den varianten väldigt mycket mer kostsam än ett vanligt utbrott hos djur.

Och det påverkar ju vår livsmedelsproduktion. Så därför är det här en sjukdom som har en samhällspåverkan och därför behöver vi komma åt den.

Maria Nordström:

Hur ser det ut ute i Europa med den här sjukdomen?

Maria Cedersmyg:

Sjukdomen kom 2014 till Europa österifrån och den har funnits kvar sedan dess och spridit sig på ett ganska dramatiskt sätt. Den har kommit österifrån och spridit sig med vildsvinen, men sen har vi människor hjälpt till att sprida den, ofrivilligt, får vi förmoda, till många olika länder i Europa. Och det är ju ett problem i sig naturligtvis, därför att det är svårare att kontrollera förloppet på det viset.

Maria Nordström:

Vad händer i de länderna där man inte lyckas att på ett framgångsrikt sätt bekämpa sjukdomen?

Maria Cedersmyg:

Ja, där får det ju permanent inverkan på både tamgrishållningen och vildsvinsjakten och hanteringen av tamgrisar och vildsvin. Så det får ju som sagt en samhällspåverkan. Det blir dyrare att producera grisar och det blir mer regelverk kring grishållning och jakt så det får inverkan för många. I förra avsnittet så pratade vi om hur det kan vara att bo i en smittad zon och vi pratade också om hur det var att arbeta med smittbekämpningen under den första tiden. I det här avsnittet ska vi prata lite mer om lärdomar som vi har dragit av det här arbetet.

Maria Nordström:

Katharina, du är som sagt smittskyddschef. Nu är det drygt fyra månader sedan vi hittade det här första smittade vildsvinet.

Vad tänker du om arbetet som vi har gjort hittills och resultaten från det arbetet?

Katharina Gielen:

Ja, men själva bekämpningsarbetet har ju fungerat över förväntan. Det var väl ingen av oss som hade kunnat gissa att vi redan efter tre månader skulle kunna krympa den smittade zonen och lätta på flera restriktioner.

Sen finns det ju andra delar som vi önskar att vi hade kunnat lösa eller ge besked om snabbare. Till exempel det här med ersättningar och vem som har rätt till det. Det känns ju förstås inte bra att veta att det har skapat stress och oro hos drabbade i området. Men om vi bara ska se till bekämpandet av sjukdomen så har vi ju kommit väldigt långt på kort tid.

Maria Nordström:

Vi ska lyssna på vår kollega Jessica Hagård. Hon var i Fagersta i början av utbrottet i september 2023 och då pratade hon med dem som arbetade med smittbekämpningen bland annat.

Jessica Hagård:

Hur är dina känslor efter den här tiden som du har hjälpt till?

Isabelle Tallberg:

Positiva. Det är nog det jag kan sätta det epitetet på att det är positivt. Det är en

process framåt i rasande fart. Det händer saker varje dag som går framåt, hela tiden. Det är få bakslag kan jag säga som inte går att rätta till. Men det känns som att nu börjar det flyta i alla ändar. Det går löper på så att jag tror nog att det här ska vi väl kunna klara av, med alla grannar som också sluter upp nu och kommer, även de som är utanför det stora området helt enkelt, så det är helt fantastiskt.

Helena Sixtensdotter:

Den största framgångsfaktorn är övning, övning, övning. Absolut. De övningar vi har haft, dem har vi verkligen haft nytta av.

Men också kommunikation. Extremt viktigt. Information. Det har varit en jättestor framgångsfaktor här. Att folk ändå känner att det är någon som tar tillvara på den här frågan som just jag har. Det har varit en stor framgångsfaktor.

Jessica Hagård:

Du hörde Isabelle Tallberg och Helena Sixtensdotter som båda leder Jordbruksverkets operativa ledningscentral, förkortat OLC, i Fagersta. Operativa ledningscentraler är någonting som Jordbruksverket upprättar vid vissa kriser. Här berättar Helena Sixtensdotter vad det innebär att ha ansvaret för att sätta upp en OLC.

Helena Sixtensdotter:

Det innebär att du måste vara beredd att agera väldigt snabbt. Det kan komma ett samtal som säger att nu måste du dra iväg till den här orten och starta igång insatsen helt enkelt.

Det vi gör är ju att vi bygger upp en plats lokalt där insatsen ska vara, där vi kan samverka med alla aktörer som vi behöver samverka med på plats i fält.

Jessica Hagård:

Då är det alltså så att den här operativa ledningscentralen har kontakt med den nationella ledningscentralen. Kan du beskriva hur det här fungerar?

Helena Sixtensdotter:

Ja, absolut. På den nationella ledningscentralen, där sitter ju alla experter kan jag säga, de som kan fatta beslut. Sen är ju vi på den operativa ledningscentralen, vi är den förlängda armen så att vi agerar på de beslut som fattas. Så vi har ett väldigt nära samarbete och ett samspel och både måste ju finnas för att det här ska funka.

Jessica Hagård:

Men det är flera personer här i Fagersta som är igång och gör olika saker just nu som du har kontakt med vet jag. Vilka är det?

Helena Sixtensdotter:

Ja, det stämmer. Just vid den här insatsen, den är ju lite speciell för att här har vi behövt bygga upp en provtagningscentral också. Där arbetar ju andra personer med andra arbetsuppgifter, och dem måste vi också ha daglig kontakt med.

Jessica Hagård:

Så du blir som en arbetsledare samtidigt kan man säga.

Helena Sixtensdotter:

Ja, men det är exakt vad vi gör här, vi arbetsleder alla resurser som behövs för att vi ska kunna klara den här insatsen. Men sen har vi ju alla jägare som är med ute och hjälper och de är ju helt omöjligt för oss att arbetsleda. Det kan röra sig om 400 personer som mest. Så där har vi också ett nära samarbete med jägarorganisationerna. Och sen tar vi all kommunikation den vägen.

Jessica Hagård:

Du sa att det här är en lite annorlunda situation mot tidigare utbrott av olika smittor. Jag vet att du har varit med tidigare vid bland annat fågelinfluensa och mjältbrand och så vidare. Vad är skillnaden den här gången?

Helena Sixtensdotter:

Ja, skillnaden den här gången är ju att vi har ju ingen djurägare, det har vi ju haft vid alla andra insatser som vi varit ute på. Utan här är det ju ute i naturen, det är ett stort område, det är väldigt många olika typer av personer och företag som drabbas av de här restriktionerna. Så det kommer ju mycket frågor som vi kanske inte riktigt har ett svar på.

Jessica Hagård:

Det är också ett stort ansvar för dig som insatsledare. Jag tänker att det är stora förväntningar från både köttbranschen i det här fallet. Det är från myndigheterna och inte minst från vår egen myndighet Jordbruksverket, men också från den politiska nivån. Hur är det att liksom bära en så stor del av det ansvaret?

Helena Sixtensdotter:

Jag tänker egentligen inte på det överhuvudtaget, utan jag är fullt fokuserad på det som händer här just nu.

Och som sagt hade vi inte haft hjälp, alla drar åt samma håll här och man ser verkligen att det är ett starkt målfokus att vi ska lösa det här och det underlättar något enormt.

Jessica Hagård:

I början av smittbekämpningsarbetet fick Jordbruksverket använda Fagersta kommuns lokaler för att snabbt komma igång. Flera av de andra drabbade kommunerna har hjälpt till också med lokaler för informationsträffar och att sprida vidare Jordbruksverkets information till sina kommunmedborgare. Anna Nilsson som är beredskapssamordnare på Fagersta kommun menar att samarbete mellan myndigheter och drabbade kommuner är värdefullt under smittbekämpningsarbetet.

Anna Nilsson:

Innan svinpesten kom till Fagersta skulle jag nog ha sagt att det är väldigt få statliga myndigheter som ens tänker på möjligheten att samarbeta med

kommunerna. Länsstyrelserna gör ju det för det är en del av deras ansvar, men många andra glömmer bort. Jag har sett att på övningar där man: "Vadå, ska kommunen? Hur blir de drabbade?" Men allting händer faktiskt i kommunerna. Speciellt gällande geografin. Så allt finns ju i kommunen.

Och jag tycker att samarbetet har varit väldigt bra. Det är också Jordbruksverket och SVA som kan komma till oss. "Kan ni hjälpa oss med den här frågan?"

Jessica Hagård:

Och så har det ...ja, så har det ju verkligen varit under den här krisen. Ni har ju hjälpt oss jättemycket. Hur tror du att det här på sikt kommer att påverka Fagersta kommun och alla kommunmedborgare här?

Anna Nilsson:

Det beror nog väldigt mycket på hur länge restriktionszonen ligger. Vi är fullt medvetna om att vi kommer att ha restriktioner här i Fagersta på åtminstone en del av geografin under väldigt lång tid. Men kan man hitta lösningar där vissa delar blir okej att använda så tror jag att det blir de som är direkt berörda; markägare och skogsbruk och andra som fortfarande blir kvar inom den zonen. Där kommer det naturligtvis bli stor påverkan.

Jessica Hagård:

Ja, förberedelse och samarbete verkar överlag vara nyckelord för att bekämpa en smitta som afrikansk svinpest. Den myndighet som Jordbruksverket haft mest samarbete med, med anledning av utbrottet av afrikansk svinpest är Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA.

Karl Ståhl är statsepizootolog och också han upplevde att alla ansvariga snabbt kom ur startgroparna när smittan kunde konstateras.

Karl Ståhl:

Att vi på kort tid har lyckats åstadkomma väldigt mycket tack vare dels att vi faktiskt har förberett jättemycket i förväg. Vi och hos er på Jordbruksverket, men sen också med det fantastiska samarbetet vi har haft med jägare och kommunerna och hela samhället här uppe i Fagersta och Norberg.

Jessica Hagård:

Hur reagerade du när det här visade ett positivt svar på afrikansk svinpest i Sverige?

Karl Ståhl:

Ja, jag var faktiskt chockad. Vi har ändå förberett oss på detta i ett tiotal år, eller tio år. Men när det kommer så var det otroligt förvånande, det måste jag säga. Att vi fick det till Sverige och ännu mer att vi fick det just till Fagersta.

Jessica Hagård:

Det har känts som ett väldigt samarbete här mellan oss SVA och Jordbruksverket,

men också med länsstyrelsen, med kommunen, med jägarna och så vidare. Just den här samverkan mellan många olika aktörer. Hur upplever du att den har fungerat?

Karl Ståhl:

Fantastiskt bra. Och det beror dels på att vi har jobbat mycket tillsammans tidigare med andra sjukdomsutbrott, men inte alla de här aktörerna utan det här är helt nya aktörer också. Men det visste vi att det skulle vara innan. Och det har ju förberetts genom den här aktörssamverkan som har funnits de senaste 4-5 åren, med regelbundna möten, med övningen "Gyllenborste" och så vidare. Så det har nog varit väldigt, väldigt värdefullt.

Jessica Hagård:

Är det någonting som har förvånat dig? När vi kom i skarpt läge så att säga?

Karl Ståhl:

Ja, jag blir förvånad att det finns så väldigt mycket jägare! Det fina samarbetet vi har haft med dem, det är fantastiskt. Men, bara mängden jägare som finns i ett sånt här ganska litet område tyckte jag var otroligt.

Jessica Hagård:

Kommunen, hon som är stabschef här, hon har också tyckt att kommunerna kanske glöms bort lite i det här arbetet och samarbetet mellan statliga myndigheter. Vad tänker du om det?

Karl Ståhl:

Ja, vi försöker ha med dem när vi har våra samverkansmöten. När det är utbrott försöker vi alltid ha med drabbade kommuner, så de finns ju med. Men det finns ju så många kommuner så det kan ju vara SKR nationellt som finns med, men inte kommunerna som sådana. Så det är väl någonting jättebra att tänka på. Om de känner så, så är det ju så.

Jessica Hagård:

Så det finns kanske lite saker att slipa på och lära sig av.

Karl Ståhl:

Det finns det alltid. Det finns alltid saker att slipa på.

Jessica Hagård:

Den här dagen är experter från andra EU-länder på plats för att stötta Sverige så att vi hanterar situationen på rätt sätt. De får träffa jägare och gå runt och se den provtagningscentral som byggts upp och den förbränningsanläggning som kommit på plats. En av de länder som tidigare drabbats av sjukdomen är Belgien, vars utbrott Alain Licoppe varit med om att bekämpa.

Alain Licoppe:

So we had the chance to get rid of the disease after one year, but you need one

more year to be sure, to be free from the disease and to get the free status from the commission.

Jessica Hagård:

This cooperation between countries in the European Union, can you tell me a bit: How does that work?

Alain Licoppe:

So it's very easy. The European Commission decided to build a kind of team, emergency team for ASF, not only for ASF, but namely for ASF. And this is really helpful because our experience in Belgium was the same. We had a team after the notification of our first case of ASF. We had a European team of experts telling us what to do, because we have no experts in Belgium, and that's very important because we have the latest experience in Europe. Thanks to these people taking time to explain us what kind of measures we should implement.

It's my turn now to get back all this experience toto countries that are newly infected, for example I also went to Germany, to Italy to Poland, to try to give some tips, advice to help by sharing experience. So I think the first thing is not to renew the same mistakes as we did before, so that's the first step. After that you need of course to adapt to each context. Context about landscape, about wild boar density, are big farms also infected. It will be very different so there is no one unique solution you need to try to understand the context and try to give the right tips according to the context. Very, very challenging mission, yes.

Jessica Hagård:

What are your hopes for the future? When you see the – a lot of countries in Europe have been infected of this disease. When you look forward, what do you see in the future?

Alain Licoppe:

Of course without any vaccine in short term I think we will need to continue to fight each new virus introduction, especially when it is a focal introduction like in Sweden.

I think there is a lot of hope to get rid of the disease because the context is very very good I think.

Jessica Hagård:

Vad tänker du nu då, framåt? Tror du att vi får bukt med den här sjukdomen?

Karl Ståhl:

Jag är väldigt övertygad om att vi får det. Det som vi försöker trycka på nu är att alla måste tänka på att det här är ett maraton, att man måste, vi kan inte stressa oss igenom och ta slut på oss själva, utan det måste vara hållbart i längden. Och att det inte är en sjukdom som sprids så himla snabbt. Varje sak är inte så bråttom utan det är bättre att jobba systematiskt och hållbart och att man tar ledigt ibland. Alla som

jobbar, som jägarna till exempel, att de har tagit två dagar ledigt den här veckan, det var nog helt jätteviktigt. Men det gäller alla andra som arbetar med utbrottet också. Men hittills ser det ju väldigt lovande ut när man tittar på resultaten.

Maria Nordström:

Ja, det vi hör i det här reportaget är ju att det är viktigt att man övar sig innan ett sånt här utbrott och att man kan samarbeta på olika nivåer och att man är tydlig och att man har tydlig och bra information. Maria, hur länge har vi i Sverige förberett oss på ett sådant här utbrott och på vilket sätt har vi gjort det?

Maria Cedersmyg:

Ja, egentligen har vi hållit på i ungefär tio år. Introduktionen till Europa kom 2014 och redan då började man titta på en särskild lagstiftning för det här. Och då är vi ju med och förhandlar om den. Sen har vi jobbat nationellt för att förbereda oss och också sprida informationen bland de berörda i Sverige. Första större seminariet hade vi 2018 och sen dess har vi jobbat på olika sätt med beredskapsplaner och övningar och information och försöka lära oss om det finns särskilda områden vi behöver jobba extra i och fokusera på, så vi har försökt att koncentreravåra resurser där de gör mest nytta helt enkelt.

Maria Nordström:

Det låter också som att samarbetet har fungerat väldigt väl på alla olika nivåer, men finns det någonting som vi kunde ha gjort på ett annat sätt och som vi kan ta med oss till framtida, om smittan nu skulle dyka upp någon annanstans?

Maria Cedersmyg:

Det är ju lite speciellt det här därför att om man jämför mellan medlemsstaterna så bekämpningen ser olika ut för varje landberoende på de förutsättningar som råder i respektive land. Men för vår del så blir det dessutom som så att varje enskilt utbrott blir en särskild hantering av. Just därför att det ser inte likadant ut i Fagersta som det skulle ha gjort i Kristianstad till exempel. Förutsättningarna skulle vara helt annorlunda i Kristianstad, som jag tar som exempel därför att där finns det väldigt mycket både vildsvin och tamgris.

Maria Nordström:

Det pratades lite i det här reportaget också om kommunernas medverkan. Både övning; om de är med i övningen eller inte och deras insatser sen i det faktiska arbetet. Vad har du för tankar om det?

Maria Cedersmyg:

Ja, vi har ju jobbat på lite olika sätt. Dels som Karl sa: Vi har haft med Sveriges Kommuner och Regioner i våra samverkansmöten som vi har hållit regelbundet under lång tid. Men det är ju inte samma sak som att man ser till att alla 290 får reda på vad som behövs. Det är svårt. Det är en utmaning att försöka förmedla informationen till så många parter och vi jobbardels som sagt var vi gör de här mötena där vi har med oss SKR, men vi har också tittat på; finns det områden i

Sverige där det är extra stor risk att få ASF? Då har SVA hjälpt oss att peka ut fyra län och då har vi arbetat via de fyra länens respektive länsstyrelser och de i sin tur har ju övningar med sina kommuner, alltså kommunerna i de länen. Så på det sättet kan vi koncentrera informationen till dem som vi då tror har mest nytta av den helt enkelt istället för att smeta ut den, om man nu vill uttrycka det så, på hela landet och få lite mindre information. Så vi tror att det är smart att koncentrera det på det här viset. Så har vi gjort.

Maria Nordström:

Och vilka län var det?

Maria Cedersmyg:

De län där vi har identifierat en större risk för ASF eller där det skulle bli extra kostsamt att bekämpa den, det är Skåne, Blekinge, Halland och Sörmland.

Maria Nordström:

Och varför?

Maria Cedersmyg:

Ja, därför att det till exempel finns då större genomfartsvägar från Europa, det finns flygplatser och hamnar, det finns mycket turism, det finns många tamgrisar och mycket vildsvin.

Maria Nordström:

Vi hörde också Alain Licoppe från Belgien. Han pratade om hur EU-kommissionen satt ihop ett akutteam med experter som kan resa till drabbade länder och ge råd och tips som då hur man ska jobba och hur man ska hantera. Hur viktigt är det här europeiska samarbetet?

Maria Cedersmyg:

Det är oerhört viktigt för oss därför att vi kan ju inte själva samla på så mycket erfarenhet som de kan som åker runt och ser alla de akuta lägena och de är dessutom experter på lagstiftningen. Blir det om inte annat så småningom. Men, de har erfarenhet av olika specialområden och de har erfarenhet från många länder med många olika typer av utbrottssituationer. Så de kan ge oss russinen i kakan så att säga. De kan specialanpassa tipsen för just vår situation och hjälpa oss med just hur vi borde göra. Vi har fått en beskrivning av "Ni borde göra de här sakerna för att ni ska ha bästa möjliga förutsättningar att klara det här." Det kan vi inte skaffa oss själva. Så de har varit ovärderliga för vår hantering.

Maria Nordström:

Nu när Sverige har erfarenhet av ett utbrott, kommer vi att ingå i ett sådant här samarbete och vara med i akutteamet?

Maria Cedersmyg:

Det beror nog på. Det är nog som så att den frågan får komma ifrån dem. Det är inte som så att man anmäler sig som frivillig tror jag, för det skulle verka lite

kaxigt efter ett utbrott. Men däremot så har vi ju en del erfarenhet som man kanske lämpligen sprider till andra nordiska länder. Där har vi redan fått förfrågningar och det kan ju vara som så att situationen i Sverige är förhållandevis lik den som skulle råda i till exempel Norge eller Finland. Och då kan det vara lämpligt att vi till exempel bjuder in dem och visar hur vi har lagt upp saker och ting eller beskriver för dem detaljerna i hur vi har hanterat olika situationer, till exempel samarbetet med jägarna och vad vi har fått för hjälp av dem. Så på den nivån är det absolut relevant.

Maria Nordström:

Att ha bra och tydlig information, det nämndes ju också i reportaget som en framgångsfaktor. Där har vi gjort en utvärdering och har svart på vitt på hur de boende i Västmanland har uppfattat den här informationen. Katharina, har du något mer att berätta om det?

Katharina Gielen:

Ja, det stämmer. Vi har gjort en undersökning kring det här med hjälp av ett externt företag och där har vi tillfrågat boende i den smittade zonen, boende i närområdet utanför den smittade zonen, och boende i resten av Sverige som en referens. Och resultatet är att en mycket stor andel av de boende i den smittade zonen förstår varför restriktionerna behövs och hela 97 procent uppger att de följer restriktionerna.

Maria Nordström:

Nu fortsätter arbetet med smittbekämpning och nu när vi vet vad ett utbrott innebär, vad tänker ni om eventuella nya utbrott i Sverige? Kommer det här att hända igen?

Maria Cedersmyg:

Vi tänker ju så här att nu har vi ju fått väldigt stort gehör för informationen vi har spridit, som Katharina just sa, och inte bara på det lokala planet egentligen, utan detta har ju varit i riksnyhetsmedia under en lång period, vilket innebär att det är fler människor som har lärt sig vad det här är för någonting och har fått ett hum om vad bekämpningen innebär och förmodligen också lärt sig ett och annat om varför det har dykt upp eller vad man kan göra för att undvika smittspridning. Så vi tror att risken därmed naturligtvis minskar. Och i övrigt så om vi ser till vad som händer runt omkring oss i Europa så har vi ju SVA:s hjälp att göra riskvärdering och de har inte ändrat sin bedömning på något sätt. Så att paradoxalt sett så är väl detta naturligtvis bättre för landet Sverige då, situationen från och med ett utbrott och framöver så att säga, det får vi ju ändå hoppas.

Maria Nordström:

Vad tänker ni är skillnaden jämfört med ett utbrott av andra sjukdomar som Jordbruksverket hanterar, när det gäller kostnader till exempel, om man jämför afrikansk svinpest med andra sjukdomar?

Maria Cedersmyg:

Det uppkommer ju nya kostnader och mer och större kostnader. Dels så har vi ett utbrott som varar betydligt längre än vad man gör med, vad som sker vid ett vanligt utbrott på en gård eller i en besättning. De klarar vi av förhållandevis snabbt, men här räknar vi ju med minst ett år så det blir ju kostnader över lång tid. Vi har nya personalgrupper, vi behöver hjälp av nya kategorier människor, vi gör andra saker och vi behöver ersätta en hel massa nya åtgärder som vi har tvingat fram genom våra beslut därför att det är nödvändigt när vi pratar om bekämpning hos vilda djur. Det blir en helt annan situation. Och vi har naturligtvis nya företagsgrupper som blir berörda av våra beslut och därför behöver få hjälp med ersättning för att inte gå omkull. Och det har vi behövt hantera i särskild ordning för vi har bara behövt ge ersättning till djurägare tidigare och nu är det alltså andra grupper så att det blir också en ny post.

Maria Nordström:

Vad kan allmänheten göra för att vi ska undvika framtida utbrott av afrikansk svinpest?

Maria Cedersmyg:

Man kan ju följa de råd vi ger på vår hemsida apropå hur man undviker att sprida smittan. Det är ju bland det viktigaste. Ser man till vad människan gör som utgör en risk för smittspridning så handlar det om att man kan få med sig smitta på kläder och skodon om man är i närheten av smittade djur och får med sig deras kroppsvätskor på sig. Sen är det ju livsmedel då.

Icke värmebehandlat kött av grisar från ett område där det finns ASF är inte lämpligt att ta med sig, utan det vill vi att man låter bli och att man istället köper sådana produkter som är producerade i handeln. För de är värmebehandlade och hanterade på ett sätt så att man vet att de inte för smitta med sig.

Maria Nordström:

Vad har ni personligen lärt er av hanteringen av det här utbrottet och det här ovanligt långa arbetet i en krisorganisation?

Katharina Gielen:

Ja, jag vet mycket mer nu om vad som krävs i praktiken för att hantera ett utbrott bland vilda djur. För det är ju faktiskt första gången vi gör det på det här sättet, och när så många andra grupper och företag involveras och drabbas. Till exempel det här med kommunikation och information. Jag visste ju innan att det är väldigt viktigt, men det har blivit påtagligt hur avgörande vår närvaro på plats är, och har varit. Alltså att vi direkt träffar och pratar med drabbade grupper. Också detta med bistånd från personer med lokal förankring. Jag tänker på hjälpen vi har fått från de lokala jaktlagen och hur viktigt det har varit med deras lokala kännedom. Bland annat. Det tar jag med mig framåt.

Maria Nordström:
Och du Maria?

Maria Cedersmyg:

Jag tycker att vi har fått en bekräftelse på att vi har tänkt rätt i väldigt många steg där vi faktiskt har haft ett val när det gäller förberedelserna. Vi har tänkt rätt när det gäller hur viktigt det är med samverkansmöten där vi tar med oss alla de parter som skulle kunna bli berörda. Det har varit en jättestor grupp med personer som har samlats digitalt regelbundet. Sådana möten är ganska svåra att ordna och det är ganska svårt att få dem att fungera. Men vi har haft en bra metodik i det och det har gett resultat att folk nu har varit beredda. De har förstått sin roll, de har varit beredda på att göra en insats och de har förstått målet med insatsen. De sakerna är oerhört värdefulla alltså. Så det arbetet, att vi har pratat med så många, att vi har klargjort situationen, vad kommer vi att göra?

Maria Nordström:
Är det något ni kommer att ändra i ert arbete framåt?

Katharina Gielen:

Ja, man kan ju alltid bli bättre och vi har ju för vana att jobba med utvärderingar av sådana här större händelser och det gör vi ju även för det här utbrottet. Och det pågår nu. Och det kommer ju att ge svar på vad vi behöver förändra. Men spontant tänker jag att vi kan än mer jobba med förebyggande, alltså att försöka förutse mer vilka problem och utmaningar som kan uppstå vid liknande händelser. Jag tänker inte bara på ASF nu utan det kan vara fågelinfluensa eller någon annan smitta, och titta i förväg på möjliga lösningar för att kanske kunna minimera den oro som lätt uppstår när man inte får svar på sina frågor. Så som vi har sett här i det här utbrottet. Det tänker jag spontant på.

Maria Nordström:

Det här var som sagt det andra avsnittet om när afrikansk svinpest kom till Västmanland. Om ni har missat det första så finns det på Jordbruksverket.se. Du kan också hitta det på Spotify eller på Soundcloud.

Och om du är intresserad av att höra mer om arbetet med afrikansk svinpest i Fagersta så kan du lyssna på Distriktsveterinärernas podd Uppdrag Veterinär, avsnitt nummer elva: Svinpest i Fagersta.

Tack för att du lyssnar.